

Sygn. akt V CSK 332/08

POSTANOWIENIE

Dnia 11 lutego 2009 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Antoni Górski (przewodniczący)

SSN Teresa Bielska-Sobkowicz

SSN Henryk Pietrkowski (sprawozdawca)

Protokolant Piotr Malczewski

w sprawie z powództwa P. Spółki Akcyjnej
przeciwko Skarbowi Państwa - Komendantowi Wojewódzkiemu Policji [...] o zapłatę,
po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej w dniu 11 lutego 2009 r.,
skargi kasacyjnej strony powodowej od postanowienia Sądu Apelacyjnego z dnia 21 maja 2008 r., sygn. akt[...],

oddala skargę kasacyjną i zasądza od strony powodowej na rzecz strony pozwanej kwotę 1800 (jeden tysiąc osiemset) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

Uzasadnienie

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Apelacyjny oddalił zażalenie powodowego P. na postanowienie Sądu Okręgowego w K. z dnia 9 października 2007 r. o odrzuceniu pozwu, w którym powód żądał zasądzenia kwoty 143 817 zł tytułem wynagrodzenia za przechowywanie przez okres 6 miesięcy pojazdów na parkingu prowadzonym przez powoda.

Według dokonanych ustaleń usunięte z dróg pojazdy umieszczone zostały – zgodnie z przepisami ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym, dalej jako „Prawo o ruchu drogowym” lub „p.r.d.” (Dz. U. z 2005 r. Nr 108, poz. 908 ze zm.) oraz rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 2 sierpnia 2002 r. w sprawie usuwania pojazdów, dalej jako „rozp. MSWA” (Dz. U. Nr 134, poz. 1133 ze zm.) - na parkingu prowadzonym przez powoda.

Sąd Apelacyjny podzielił pogląd Sądu Okręgowego, że pozew podlegał odrzuceniu z powodu niedopuszczalności drogi sądowej, albowiem stroną powodową łączył ze Skarbem Państwa stosunek administracyjnoprawny, nie zaś umowa przechowania pojazdów.

Skarga kasacyjna oparta została na podstawie naruszenia przepisów postępowania - art. 2, 191 § 1 pkt 1 k.p.c. przez ich zastosowanie wskutek błędnego uznania, że sprawa, której przedmiotem jest dochodzone przez powoda roszczenie nie jest sprawą cywilną i nie należy do drogi sądowej, a także na podstawie naruszenia przepisów prawa materialnego, tj. art. 835 – 844 k.c. przez ich niezastosowanie wskutek uznania, że między stronami nie doszło *per facta concludentia* do zawarcia umowy przechowania, art. 130a ust. 10 p.r.d. przez uznanie, że po zakończeniu postępowania administracyjnego w przedmiocie przejęcia na rzecz Skarbu Państwa nieodebranego pojazdu Skarb Państwa wstępuje w stosunek administracyjny jaki łączył dotychczasowego właściciela pojazdu z podmiotem prowadzącym parking.

Skarżący wnosił o „zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez uwzględnienie zażalenia na postanowienie Sądu Okręgowego” ewentualnie o uchylenie zaskarżonego postanowienia oraz postanowienia Sądu Okręgowego i przekazanie temu Sądowi sprawy do ponownego rozpoznania”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z przepisami Prawa o ruchu drogowym oraz rozp. MSWA pojazd usunięty z drogi na podstawie decyzji podjętej przez policję lub straż gminną (miejską) umieszczany jest na wyznaczonym przez starostę parkingu strzeżonym do czasu uiszczenia opłaty za jego usunięcie i parkowanie. Wysokość tych opłat ustala rada powiatu (art. 130a ust. 5c i 6 p.r.d.). Pojazd nieodebrany przez uprawnioną osobę w terminie 6 miesięcy od dnia usunięcia uznaje się za porzucony z zamiarem wyzbycia się i przechodzi na rzecz Skarbu Państwa z mocy ustawy.

Skarżący dostrzegł, że przyjęta w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 19 czerwca 2007 r. III CZP 47/07 (OSNC 2008, nr 7-8, poz. 80) kwalifikacja prawna stosunku łączącego podmiot prowadzący parking ze Skarbem Państwa dotyczy okresu po przejściu pojazdu na rzecz Skarbu Państwa, natomiast w sprawie, w której zapadło zaskarżone postanowienie, przedmiotem oceny powinien być stosunek prawny powstały w okresie poprzedzającym przejście pojazdu na rzecz Skarbu Państwa. Sąd Apelacyjny dokonując takiej oceny odwołał się do tej części uzasadnienia wspomnianej uchwały, w której zawarte jest stwierdzenie, że także w okresie poprzedzającym przejście pojazdu na rzecz Skarbu Państwa podmiot prowadzący parking łączy ze Skarbem Państwa stosunek administracyjnoprawny. Pogląd taki – z powołaniem się na wspomnianą uchwałę - Sąd Najwyższy wyraził również w postanowieniu z dnia 18 listopada 2008 r., II CSK 284/08 (nie publ.).

Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym wniesioną skargę kasacyjną podziela to stanowisko. Poszerzając argumenty uzasadniające stwierdzenie, że stosunek prawny, którego przedmiotem jest parkowanie usuniętego z drogi pojazdu jest – także w okresie poprzedzającym przejście pojazdu z mocy prawa na rzecz Skarbu Państwa - typowym stosunkiem administracyjnym powstałym na skutek władczych działań organów administracyjnych, wskazać należy na następujące okoliczności: usunięty pojazd umieszcza się na wyznaczonym przez starostę parkingu strzeżonym do czasu uiszczenia opłaty za jego usunięcie i parkowanie (art. 130 ust. 5c p.r.d.), po usunięciu pojazdu jego właściciel powiadamiany jest w trybie administracyjnym o przejściu pojazdu na rzecz Skarbu Państwa w razie jego nieodebrania w ustawowym terminie (§ 5 rozp. MSWA), wysokość opłat za usunięcie i parkowanie ustala rada powiatu (art. 130 ust. 6 p.r.d.), podstawą do odbioru pojazdu jest zezwolenie administracyjne, którego

wydanie uzależnione zostało między innymi od uiszczenia opłaty za usunięcie pojazdu i parkowanie (§ 6 rozp. MSWA), wysokość tej opłaty ustala rada powiatu (art. 130a ust. 6 p.r.d.).

Powołane przepisy zawierają regulacje nie pozostawiające uczestnikom tego postępowania autonomii w zakresie umieszczenia pojazdu na parkingu, jego strzeżenia i możliwości odebrania. Wprawdzie w doktrynie trafnie wskazuje się, że źródłem obowiązku przechowania rzeczy nie zawsze jest umowa i jako przykłady wymienia się przechowanie rzeczy zajętych w toku postępowania egzekucyjnego przez dozorcę ustanowionego przez komornika, przechowanie rzeczy znalezionych, przechowanie rzeczy zastawnika oraz przechowanie na mocy orzeczenia sądu o oddanie rzeczy do depozytu sądowego, to jednak w tych przypadkach źródłem stosunku zobowiązaniowego zawsze jest przepis prawa. W rozważanym przypadku nie ma przepisu, który tworzyłby między jednostką prowadzącą parking a Skarbem Państwa cywilnoprawny stosunek przechowania pojazdu. Nie jest nim ani art. 130a ust. 10 Prawa o ruchu drogowym, ani żaden inny przepis zawarty w wydanych na jego podstawie aktach prawnych.

W okresie poprzedzającym przejście pojazdu na rzecz Skarbu Państwa, działania jednostek reprezentujących Skarb Państwa (policja, straż miejska) podejmowane są w interesie publicznym, w celu zapewnienia bezpieczeństwa w ruchu drogowym oraz ochrony zdrowia i życia uczestników tego ruchu. Kosztami tych działań (usunięcie pojazdu z drogi) obciążony jest właściciel pojazdu, co wyraźnie wynika z art.130a *in principio* p.r.d. Okoliczność, że w przepisie tym jest mowa tylko o obciążających właściciela kosztach za usunięcie pojazdu z drogi, nie uzasadnia zaprezentowanego w skardze kasacyjnej wniosku, że koszty parkowania pojazdu nieodebranego przez właściciela miałyby ponosić Skarb Państwa w ramach zawartej w sposób dorozumiany umowy przechowania. Skoro przepisy art. 130a ust. 1 – 5b p.r.d. określają wyłącznie tryb usuwania pojazdów, ustawodawca ograniczył regulację dotyczącą kosztów do „kosztów usunięcia”, z pominięciem kosztów parkowania. Dopiero w następnych przepisach (art. 130a ust. 5c – 7 p.r.d.) określających umieszczenie pojazdu na parkingu, ustawodawca zastrzegł, że wydanie pojazdu następuje po okazaniu dowodu uiszczenia opłat za usunięcie i parkowanie pojazdu. Nie ma żadnych racjonalnych przesłanek,

aby w okresie poprzedzającym przejście pojazdu na rzecz Skarbu Państwa stosunek prawny powstały wskutek umieszczenia pojazdu w trybie administracyjnym na wyznaczonym przez starostę parkingu różnie kwalifikować w zależności od tego czy właściciel odbierze pojazd, czy też go nie odbierze w terminie 6 miesięcy od dnia usunięcia z drogi. W pierwszym przypadku stosunek administracyjny kończy się wydaniem pojazdu właścicielowi na podstawie zezwolenia administracyjnego, o którym mowa w § 6 rozp. MSWA, natomiast w drugim przypadku wszczęte zostaje postępowanie w sprawie przejęcia pojazdu na rzecz Skarbu Państwa (§ 7- 8 rozp. MSWA).

Podmiot, którego dozorem objęty został pojazd w razie sporu o wynagrodzenie za przechowanie pojazdu w okresie poprzedzającym przejście pojazdu na rzecz Skarbu Państwa może wystąpić na podstawie art.102 § 2 ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (jedn. tekst: Dz. U. z 2005 r. Nr 229, poz. 1954 ze zm.) do naczelnika właściwego urzędu skarbowego o przyznanie wynagrodzenia. Zgodnie bowiem z § 1 i 3 pkt 2b rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 kwietnia 2002 r. w sprawie rozciągnięcia stosowania przepisów ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz. U. Nr 50, poz. 449) przepisy tej ustawy rozciąga się nie tylko na ruchomości, które stały się własnością Skarbu Państwa na podstawie przepisów o likwidacji niepodjętych depozytów i nieodebranych rzeczy, ale także na ruchomości niestanowiących własności Skarbu Państwa, jeżeli podlegają likwidacji na podstawie przepisów dotyczących nieodebranych rzeczy. Ponadto przepisy ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji stosuje się - na podstawie § 4 ust. 1 wspomnianego rozporządzenia - odpowiednio do naczelników urzędów skarbowych - w odniesieniu do przechowywania ruchomości innych niż określone w pkt 1 i 2 oraz likwidacji ruchomości innych niż określone w pkt 1 tegoż § 4. Na postanowienie naczelnika urzędu skarbowego przysługuje zażalenie do dyrektora izby skarbowej z możliwością zaskarżenia jego decyzji skargą do wojewódzkiego sądu administracyjnego, od którego orzeczenia przysługuje skarga kasacyjna do Naczelnego Sądu Administracyjnego. Podmiot, na którego parkingu pojazd został umieszczony w trybie określonym w art. 130a ust. 5c nie jest więc pozbawiony drogi sądowej w zakresie dochodzenia wynagrodzenia za

przechowywanie takiego pojazdu; jest to – ze względu na publicznoprawny charakter stosunku prawnego w zakresie przechowywania pojazdu - droga przed sądami administracyjnymi, nie zaś powszechnymi.

Z przytoczonych względów należało orzec, jak w sentencji (art. 398¹⁴ oraz art. 98 § 1 i 3 w zw. z art.108 § 1, art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c.).